

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Distinctio secunda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

relinquatur. ut dicit Beda. Nec videtur cōueniens q̄ Paulus Gal. 2. aliquid simulatē diceret vbi dicit Petrum reprehensibilem fuisse. Ideo Aug. dicit aliter & melius q̄ ante passionē Christi sacramenta legalia fuerunt à Iudæis ex necessitate obseruanda propter institutionē diuinam, sed post passionē Christi & ante diuulgationē euangelii obseruari poterāt à Iudæis ad fidē cōuersis nō ponendo spem in ipsis quasi essent alicuius virtutis, aut quasi sine eis gratia Christi nō sufficeret ad salutē, sed ne omnino videtur lex vetus reprobanda tanq̄ per se mala, vt idololatria. Erat enim mater synagoga sic cū honore deducenda ad tumulū. Sed post diuulgationē euangelii legalia fuerunt mortifera, medio ergo tēpore Petrus & Paulus & alii apostoli legalia obseruauerunt, nō simulatoricē, sed verē, non ponendo tamē in eis spem. Petrus tamen incautē se habuit in obseruatione legalium nimis cōdescendens Iudæis qui legalia obseruanda dicebant, ita vt alicui eius exēplo inducerentur ad ea obseruanda quasi necessaria. Et ideo verē reprehensibilis erat, quia aliquā culpam licet leuem incurrit. Alii dicunt quōd granē, quia nō ibat ad veritatem euangelii (vt dicitur Gal. 2.) Paulus verō ipsum verē reprehendit. & sic patet secundum.

9. Ad argumenta in oppositum. Ad primum dicendum q̄ decimæ & oblationes non pertinebant ad sacramenta vt. le. nisi quatenus aliquid figurabant. Et secundum hoc non remanserunt in no. le. sed solum quantum ad illud quod morale est in eis, scilicet in quantum decimæ sunt ad sustentationem ministrorum ecclesiæ. Oblationes verō sunt opus deuotionis fidelium.

10. Ad secundū dicendum q̄ Christus impleuit legem quo ad præcepta moralia superaddendo cōsilia, quo ad figuralia verō exhibendo præsentialiter quod figurabatur turum, quo factō cessare debuerunt vt ostensum est.

11. Ad tertium dicendum q̄ sententia apostolorū Act. 15. non fuit præceptum in posterū obseruandum quantum ad aliqua quæ ibi cōtinentur, sed fuit partim ad seruandā conscientiam, partim verō ad seruandā pacē Iudæorū & Gentilium ad fidem nouiter cōuersorum. Prohibebatur ergo fornicatio tanq̄ per se mala propter conscientiam quæ prius apud Gentiles non reputabatur peccatum, immolata autē idolis prohibebantur tanq̄ illa quæ poterant in cordibus Iudæorum generare suspensōe idololatriæ de Gentibus ad fidem conuersis. Sanguis autē iussu catus prohibebatur, quia abominatio erat Iudæis propter dissuetudinē, sicut etiā hodie oportet si aliquis vult cū alio socialiter viuere vt abstinere ab his quæ alius abominatur. Et instituti sunt propter pacem quousq̄ plenē diuulgatum esset euangelium.

Sententia huius distinctionis. II. in generali & speciali.

Iam ad sacramenta nouæ legis. Prius determinauit Magister de sacramentis in communi. Hic descendit ad sacramenta no. legis, circa quæ principaliter versatur intentio. Et diuiditur in duas partes. Primo præmittit quædam cōmunia quæ exiguntur ad sacramenta nouæ legis. Secundo prosequitur de ipsis sacramentis in principio dist. 3. ibi. Post hoc videndum est quid est baptismus. Prima est principalis lectio. Et diuiditur in duas. Primo determinat de quibusdā qui præxiuntur ad sacramenta no. le. ordine doctrine. Secundo prosequitur spiritualiter de quodam, scilicet de baptismo Io. qui præxiuntur ad ea vt dispositio, vel præparatio, & maxime ad baptismum Christi. Secunda ibi. Nunc verō de baptismi Sacramento. Prima diuiditur in tres. Primo ponit sacramentorum no. le. distinctionē quantum ad numerū & effectū. Secundo ponit ipsorum institutionem & institutionis tempus. Tertio excipit modū quantum ad aliquid. Secunda ibi. Si verō queritur quare. Tertia ibi. Fuit ramen coniugii. Secunda pars principalis in qua determinat de baptismo Io. diuiditur in tres partes. Primo ostendit differentiam ipsius ad baptismū Christi. Secundo ostendit quædam conditiones eius. Tertio quomodo ipsū suscipiētes se haberēt. Secunda ibi. Ad quid ergo utilis erat. Tertia ibi. Hic cōsideretur. Et hæc est sententia lectio in generali.

2. IN Speciali autem sic procedit Magister & proponit primo q̄ septem sunt sacramenta no. le. & ea enume-

rat, quorum quædā dicit principaliter ad remedia instituta, quædam principaliter ad gratiæ collationē, quædam verō ad virtutē. Postea verō dicit q̄ ista sacramenta, quia sunt salutis collatiua nō debuerunt ante tempus salutis, i. ante aduentū Christi instituta fuisse à cuius passione & morte virtutē sortita sunt. Subdit autē q̄ Christus venire distulit donec homo de infirmitate legis naturæ & legis scripte conuinceretur q̄ eum iuuare nō posset. Postea addit q̄ cōiugii ante peccatū nō fuit institutum nisi in officii & sacramentū, post peccatū autē cum his in remediū. Postea dicit q̄ baptismus Io. qui prænucliauit baptismū Christi, in hoc differebat, quia baptismus Io. erat in aqua solū ad penitentiam præparans, non autem remissionē peccatorum dabat. Postea ponit huius baptismi cōditiones. Et primo quantum ad utilitatē, utilitas enim eius erat præparatio ad baptismum Christi. Secundo quantum ad nominationem, quia dictus est baptismus Io. eo q̄ nihil fiebat in eo quod Io. nō faceret. Tertio quantum ad genus, quia potest laque dicitur sacramentū, eo q̄ rem sacrā, i. baptismū Christi signabat. Vltimo querit vtrū baptizati baptismo Io. fuerint iterum baptizati baptismo Christi. Et sub qua forma verborū baptizabat Io. Et respondet ad primum quod qui ponit spem in baptismo Io. & perfectam fidem, nō erant rebaptizati baptismo Christi. Ad secundum verō respondet q̄ Io. baptizabat in nomine venturi. Et in hoc &c.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum omnia sacramenta nouæ legis fuerint immediate à Deo instituta.

Thom. 3. q. 64. ar. 2.

Circa distinctionem istam queritur de duobus. Primum est de sacramentis no. le. in generali. Secundum est de baptismo Io. qui fuit præparatiuus ad baptismum Christi. Circa primum queruntur duo. Primum de sacramentorum no. le. institutione. Secundum est de eorum sufficientia, & ordine. Quantum ad primum queritur, vtrum omnia sacramenta no. le. fuerint à deo immediate instituta. Et videtur quod non, quia ea quæ instituta sunt à Christo expresse traduntur in scriptura, quia per nihil aliud scimus aliquid de factis Christi, sed de institutione multorum sacramentorum nihil legitur in scriptura. Christum dixisse, vt de confirmatione & extrema unctione, ergo videtur quod talia non fuerint à Christo instituta.

2. Item apostoli gesserunt vicem Christi in terris: sicut ergo Christus potuit aliqua sacramenta instituire (vt dominus) ita apostoli vt vicarij.

3. IN CONTRARIUM arguitur, quia digniora sunt sacramenta nouæ legis quam veteris, sed sacramenta vt. le. fuerunt instituta à Deo, ergo fortiori ratione sacramenta nouæ legis.

4. RESPONSIO. Sciendum est q̄ si quæstio ista esset de possibili, videlicet quis potuerit sacramenta instituire, dicendū esset q̄ solus deus per primariā autoritatē sed per autoritatem cōmissam potuissent homines quantum ad aliquid si eis commissum fuisset. Primum apparet quia sicut per primariā autoritatem nullus potest legē cōdere nisi qui potest tribuere legi virtutem subditos obligandi, sic ille solus potest sacramenta instituire qui potest ipsis dare virtutem iustificandi: quia sicut lex autoritate legislatoris obligat, sic sacramentū ex virtute institutionis nō ex se iustificat, sed solus deus potest tribuere virtutē sacramētis iustificandi, ergo solus deus per primariā autoritatem sacramenta instituire potest.

5. Secundum patet, quia omne illud potest deus conferre hominibus cuius hoies sunt capaces, quia deus potest facere quicquid creatura potest suscipere: sed homines sunt capaces huiusmodi autoritatis instituēdi sacramenta per potestatem commissam vt vicarij, ergo &c. Minor declaratur, quia sicut nihil repugnat naturæ rei quod homo sit minister dispensationis sacramenti, sic etiā nō repugnat quod sit minister institutionis quantum ad aliquid, scilicet quantum ad determinationē rerum & verborum, in quibus sacramenta cōsistunt (potuisset enim deus committere homini quod eligeret res & verba in quibus sacra-

facramentum baptismi vel aliud quodcumque consisteret) sed quantum ad virtutem sacramentorum siue eis inherenter siue per actionem Dei assistentem non potuit homo esse capax institutionis sacramentorum, quia nec poterat talem virtutem sacramentis conferre, nec per actionem diuinam eis adhibere quantum posset promulgare. Et ideo quantum ad hoc non potuit purus homo esse institutor sacramentorum etiam ut vicarius, sed solum quoad primum. Et quia vicarius vel minister non habet potestatem nisi secundum formam sibi traditam, hinc est quod potuit committi homini quod sacramenta institueret absque hoc quod instituta mutaret vel in eis dispenseret, sicut & nunc ministri qui sunt solum dispensatores sacramentorum mediantribus sacramentis spiritualibus effectum conferunt que auferre non possunt, posset nihilominus Deus conferre utramque auctoritatem homini, scilicet ut sacramenta institueret, & instituta mutaret, vel in institutis dispenseret.

6 Si vero questio sit de facto, scilicet an omnia sacramenta fuerint a Deo immediate instituta, quamuis aliqui censu erint quod non, sed solum illa que sunt maioris necessitatis, aut dignitatis, ut Baptismus, Pœnitentia, Eucharistia, & Ordo, de quorum institutione expressè habetur in euangelio. Confirmatio verò & extrema unctio instituta fuerunt ab ipsis Apostolis (ut dicunt) eo quod sunt minoris auctoritatis & necessitatis.

7 Tamen probabiliter tenetur, quod omnia fuerint a deo immediate instituta. Cuius ratio est, quia fundamentum ecclesie sunt Fides & Sacramenta. Vnde Aug. tractans illud Ioh. 19. Vnus militum lancea latus eius aperuit & continuo exiit sanguis & aqua. Dicit quod sicut de latere Adæ dormientis formata est Eua, sic de latere Christi in cruce morientis formata est Ecclesia, quia inde fluxerunt ecclesie sacramenta. Cum ergo nullum sacramentum sit quod non pertineat ad fundamentum ecclesie, probabile est quod non solum quedam, sed omnia fuerint a Christo fundatore ecclesie instituta. In hoc tamè vera est prima opinio quod in instituto sacramentorum vocatur promulgatio eorum, sic illa que sunt maioris necessitatis, vel dignitatis fuerunt a Christo instituta & immediate promulgata. Quæ verò non sunt tantæ dignitatis aut necessitatis, fuerunt promulgata ab Apostolis processu temporis.

8 Ex dictis sequitur quod omnia que per ecclesiam post Christum instituta sunt non sunt sacramenta, sed sacramentalia, ut benedictiones abbatum, abbatiarum, virginum, velitorum, & aquæ benedictæ, unctioes regum, cœcæ rationes a ra. iij. ecclesiarum, vasorum, & huiusmodi, in quibus sicut ecclesia potuit instituire, sic potest desinere, & dispensare, & mutare. Vnde Papa qui præest toti ecclesie potest de plenitudine potestatis suæ committere consecrationem altaris, virginum vel abbatum, & alia que prædicta sunt simpliciter sacerdoti, licet non deceat, nec tortè fieri posset sine scandalo. probabile est enim quod ea que per ecclesiam maxime tempore Apostolorum & Discipulorum ordinata sunt, processerunt a spiritu sancto.

9 Ad rationes in oppositum. Ad primam dicendum quod sicut dicitur Ioh. 20. Multa signa fecit Iesus que non sunt scripta in libro hoc. vnde est quod nihil legeretur expressè in scriptura de institutione aliquorum sacramentorum, tamen non sequitur quin ea Christus instituerit, & quia multa fecit que non scripta sunt, sed deriuata sunt ad posterum ex familiaris traditione Apostolorum, sicut dicit Apost. 1. Cor. 11. Cætera cum venero disponam. Posset tamen dici quod Christus sacramentum confirmationis instituit quando manus imposuit pueris. Extremam verò unctioem quando Apostolos misit ad prædicandam qui vngabant oleo infirmos, ut legitur Mar. 6.

10 Ad secundum dicendum quod Apostoli & eorum successores sunt vicarii dei quantum ad regnum & regimen institutione ecclesie per fidem & sacramenta: vnde sicut eis non licet constituere aliam ecclesiam, ita non licet eis tradere aliam fidem, nec instituire alia sacramenta. Sunt enim ministri & dispensatores Christi, ut dicitur 1. Cor. 4. Sic nos existimet homo ut ministros Christi & dispensatores ministeriorum Dei.

Vtrum sint plura Sacramenta quam septem, & an bene ordinentur.

Thom. 3. q. 65. ar. 1.

Ad secundum sic proceditur. Et arguitur quod sint plura sacramenta quam septem, quia ecclesia fundata est super articulos fidei & super sacramenta, ut dictum fuit supra, sed articuli sunt plures quam septem, ergo & sacramenta.

2 Item Dion. determinans de sacramentis in ecclesiastica hierarchia non posuit pœnitentiæ, nec matrimonium, ergo non sunt nisi quinque.

3 Item sacramenta non solum figurabantur in sacramentis, sed etiam confirmantur & extrema unctiois non præcessit in ve. le. aliquid signum, ergo confirmatio & extrema unctio non sunt sacramenta, & sic non sunt nisi quinque sacramenta ut videtur.

4 IN CONTRARIUM est doctrina ecclesie & Magister in litera.

5 RESPONSI O. Videndum est primo de numero & sufficientia sacramentorum, & secundo de ordine eorum.

6 Quantum ad primum sciendum est quod numerus & sufficientia sacramentorum potest haberi dupliciter. Vno modo sic: sacramenta enim perficiunt nos in vita spirituali, que aliquo modo conformitatem habet ad vitam corporalem, & ideo per comparationem ad ea que sunt in vita corporali, sic sumenda est eorum sufficientia. In vita enim corporali pertinetur aliquis dupliciter. Vno modo quoad se ut est persona priuata. Alio modo per respectum ad communitatem cuius est pars, quia homo est naturaliter animal sociale. Primo modo perficitur aliquis in vita corporali tripliciter. Primo acquirendo esse per generationem. Secundo modo acquirendo perfectam quantitatem & virtutem per augmentum. Tertio modo continuando vtrumque per nutritionem. Similiter in vita spirituali. Primo acquiratur esse spirituale per baptismum qui est spiritualis regeneratio secundum illud ad Tit. 3. Per lauacrum regenerationis, &c. Secundo acquiritur perfectio virtutis cuiusdam spiritualis quantitatis per confirmationem que est quasi spirituale quoddam augmentum: quia in ea datur spiritus sanctus, ad robur, ideo dictum est Apostolis, Luc. vii. Sedete in ciuitate donec induamini virtute ex alto. Tertio vtrumque conseruatur per eucharistiam tanquam per quoddam alimentum spirituale, vnde dicitur Ioh. 6. Nisi manducaueritis carnem filii hominis & biberitis eius sanguinem, &c. Et hæc quidem sufficienter homini tam in vita spirituali quam etiam corporali si haberet vitam impassibilem, sed quia homo incurrit quædam infirmitatem corporalem & spirituales, scilicet peccatum, ideo necessaria est homini curatio ab infirmitate, que quidem curatio est duplex, vna que sanitatem restituit & loco huius in vita spirituali est pœnitentia. Alia est que pristinam valetudinem reddit, Et loco huius in spirituali vita est extrema unctio, que remouet peccatorum reliquias, & hominem paratum reddit ad finalem gloriam. In ordine autem ad totam communitatem perficitur totus homo dupliciter. Vno modo in statu prælati accipiendo gradum regendi totam multitudinem, & ad hoc perficit sacramentum ordinis. Alio modo in statu subditi multiplicando communitatem per actum propagationis, ad quod ordinatur sacramentum matrimonium. Et ita sunt in vniuerso septem sacramenta.

7 Alio modo potest sumi breuius eorum sufficientia ex parte adiutorii quod conferunt. Sacramenta enim expectant nos ad actus virtutum que sunt septem, tres theologice, & quatuor cardinales. Ad actus ergo fidei expedit nos baptismus. Ad actum spei extrema unctio. Ad actum charitatis eucharistia. Ad actum verò fortitudinis confirmatio. Ad actum iustitiæ pœnitentia. Ad prudentiæ actum ordo. Ad actum temperantiæ matrimonium.

8 Quantum ad secundum sciendum est quod ordo istorum sacramentorum prout de ipsis determinat Magister est ordo secundum viam generationis & quoad nos, secundum quem modum boni priuarum personarum singularis prius est quam bonum commune ecclesie, sicut pars est prior suo toto. Et ideo sacramenta que pertinent ad bonum priuarum personarum præordinantur illis que pertinent ad bonum commune ecclesie, scilicet ordini & matrimonio: inter illa verò que pertinet

stient ad boni priuati personæ primū est sacramentum intransium, s. baptismus. Vltimū verō est sacramentū exentium quod est extrema vnctio, media autē sacramenta progredientiū inter quæ primū est illud quod pertinet ad gratiæ collatæ roborationē (s. confirmatio) deinde illud quod pertinet ad gratiæ conseruationē, s. eucharistia. Vltimū illud quod pertinet ad eius reparationē si eam cōtingat amitti, & hæc est pœnitentia. Inter verō sacramenta quæ respiciunt bonum commune ecclesiæ illud est prius quod ordinat & dispensat (s. ordo) quàm illud quod ordinatur & dispensatur vt matrimonium.

9 Ad Primū arg. dicendum q̄ articuli & sacramēta non correspondent sibi inuicem, imō vnū continetur sub altero, quia fides sacramentorum pertinet ad specialem articulum, s. Sanctorum cōmunionem, remissionem peccatorum. Et ideo nō oportet sacramenta multiplicari secundum multiplicationem articulorum.

10 Ad secundū dicendum q̄ Dionys. non præterit in præallegato loco determinare de Sacramento, sed de actionibus hierarchicis quæ consistunt in consecratione per ministros ecclesiæ facta, & quia matrimonium & pœnitentia possunt habere suum effectum sine tali consecratione ideo de eis non determinat.

11 Ad tertium dicendum q̄ in vet. leg. non præcessit figura extrema vnctionis: quia extrema vnctio est præparatoria ad gloriam quā tunc statim post mortē consequi nō poterant sicut modo, similiter in Confirmatione datur plenitudo Spir. san. ad robur, & ideo non debuit præfigurari ante tempus plenitudinis gratiæ.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum baptismus Ioannis fuerit Sacramentum à Deo institutum.

Tho. 3. q. 38. ar. 2.

DEinde queritur de baptismo Ioannis qui fuit præuius baptismus Christi, de quo queruntur duo. Primū est vtrum fuerit Sacramentum à Deo institutum. Secundum est de eius efficacia, videlicet vtrum baptizati baptismus Io. indigerēt baptizari baptismus Christi. Quantum ad primum arguitur q̄ baptismus Ioannis non fuerit Sacramentum à Deo institutum, quia orane Sacramentum institutum à Deo fuit sacramentum ve. leg. aut nouæ, sed baptismus Ioannis non fuit sacramentum ve. leg. quia in ve. le. nihil inuenitur de baptismo Io. nec fuit sacramentū no. le. quia omnia illa fuerunt per Christū instituta, quod non videtur de baptismo Io. Cum Io. Christum baptizauerit & non e conuerso, ergo baptismus Io. nō fuit sacramentum à Deo institutum.

2 Item si baptismus Io. fuisset sacramentum à Deo institutum non diceretur baptismus Io. quia denominatio debet fieri à principali instituyente & non à ministro, sed ille baptismus dicebatur baptismus Io. & non baptismus Dei vel Christi, ergo &c.

3 IN contrariū arguitur, quia sacramentū est sacræ rei signū, sed baptismus Io. erat signū sacræ rei, quia præfigurabat baptismum Christi, ergo erat sacramentum.

4 Item Io. 3. cap. dicit Io. Baptista: Qui misit me baptizare, &c. ergo Io. fuit missus à Deo ad baptizandum, & sic baptismus eius fuit à Deo institutus.

5 **R**ESPONSIO. Circa quæstionem istā videnda sunt duo. Primū est qualis fuit ille baptismus. Secundum est à quo fuit institutus.

6 Quatum ad primum, s. qualis fuerit ille baptismus, dicendum q̄ si queratur de materia, dico q̄ fuit in aqua sicut ipse Io. dicit Mat. 3. Ego baptizo vos in aqua, si verō queratur de forma, sic communiter dicitur q̄ forma fuit hæc: Ego baptizo te in noie venturi. Probatur etiā hoc per illud quod dicit Paulus Act. 19. ad illos qui erāt baptizati baptismus Io. Ioānes baptizauit baptismus pœnitentiæ populum dicens in eum qui venturus esset post ipsum vt crederent, hoc est in Iesum. Ex hoc fuit motus B. Hier. ad idē opinandum, vnde ipse dicit super Ioel. & recitatur in litera: qui dicit sē in Christum credere & nō credit in spi. s. n. nōdum habet claros oculos, vnde baptizati à Io. in nomine venturi, i. domini Iesu (quia dixerūt, sed neq̄ si spi. san. est audiuimus) iterum baptizabātur. Ecce q̄ ex-

preffe dicit q̄ baptizati à Io. baptizabātur sub noie venturi. Item Ambr. in lib. de Spir. san. dicit: Quidam negauerunt se scire spir. san. cum baptizatos se dicerēt Io. baptismo qui in aduenientis Iesu, nō in suo nomine baptizauit, & sic idem quod prius.

7 Sed ex hoc nō videtur sufficēter probari quōd illa verba sint forma baptismi Io. videtur enim intentio Pauli fuisse q̄ illa essent verba Io. docentis, non forma baptizantis, quod patet ex ipso cōtextu verborum, dicit enim primo q̄ baptizabar baptismus pœnitentiæ, deinde q̄ dicebat vt crederent in Christum venturum. Constat autem quōd de forma baptismi non erat pœnitentia, sed solum de doctrina, ergo eodem modo de forma baptismi non erat quod crederent, sed solum de doctrina. Item Ioannes baptizauit Christum, & constat quōd non in nomine venturi. Cum ergo ad veritatem & integritatem sacramenti haberis formā & materiam requiratur vnitas formæ & materiæ, sequitur q̄ baptismus Io. nō fuit vnicus, sed duplex. Si in alia forma fuit Christus baptizatus à Io. & in alia forma reliqui hoies, quod nullus dicit, aut Christus non fuit baptizatus baptismus Io. quod est erroneum & contra textum euangelii.

8 Possit igitur probabiliter dici q̄ Io. nō baptizabat sub aliqua determinata forma verborū, quia baptismus Io. fuit medius inter sacramenta ve. le. & nouæ. Conueniebat enim cum sacramētis nouæ legis, & maxime cum baptismus Christi in materia vel in expressa significatiōe. Cum sacramentis verō ve. le. in insufficientia, quia non conferebat gratiā, vt dicitur: cum ergo efficacia sacramēti formæ attribuatur, sicut in rebus naturalibus tota virtus & actio est à forma, potest probabiliter teneri q̄ Io. in baptismus suo nō vtebatur aliqua forma verborum. Imō sicut oblatio Melchisedech præfigurabat sacramētum eucharistiæ quatum ad materiam & non quatum ad aliquā formā verborum, sic baptismus Io. præfigurauit baptismum Christi quantum ad solam materiam & non quantum ad aliquam formā verborum, nec habebat aliquā formā. Tamen quæstio ista est de factō de quo sacra scriptura nihil expresse determinat. Ideo vtrāq̄ opinio potest probabiliter teneri sine aliquo præiudicio fidei, & sic patet primum.

9 Quantum ad secundum sciendum est q̄ causa primaria institutionis talis baptismi fuit Deus inspirans Io. institutionem baptismi. Ministerialis verō & secundaria fuit ipse Ioānes, vt tangitur Io. 1. vbi dicitur sic ex persona Io. Qui misit me baptizare in aqua ille mihi dixit &c. Quis autem principalis institutor fuerit Deus, Io. vero solum minister, tamen baptismus denominatur à Io. Et dicitur baptismus Io. propter tria. Primo quia fuit minister primariæ institutionis quod nō fuit Petrus vel Paulus, nec aliquis Apostolus respectu baptismi Christi quo baptizabāt. Et ideo non dicitur baptismus Petri vel Pauli, imō reprehenditur iste modus loquendi, Cor. 1. Ego quidem sum Pauli &c. Secundo, quia fuit minister singularis executionis, nullus enim baptizauit baptismus suo, nisi ipse simpliciter, non sic autem de baptismus Christi. Tertio, quia fuit author totius quod fiebat in illo baptismus, quia nihil fiebat in rebus, sed totum exterius. Nō sic autem est de ministris sacramentorum nouæ legis.

10 Fuit autem baptismus Io. institutus triplici de causa. Primo ad præfigurandum baptismū Christi, & sic fuit sacramentum eo modo quo sacramenta veteris legis, scilicet per modum signi. Secundō ad præparandum & assuefaciendum homines ad baptismū Christi, & sic fuit quasi quoddam sacramentale baptismi Christi, maxime quantum ad doctrinam baptismus Ioannis annexam. Et sic loquitur glofa super illud Ioannis primo. Erat Ioannes baptizans, sic dicens: quantum profect cathemenis ante baptismum doctrina fidei, tantum profuit baptismus Io. ante baptismum Christi. Tertio fuit institutus ad præparandum materiā baptismus Christi per sanctificationem aquarum ex contactu carnis Christi quæ baptizauit, sicut Beda dicit in homi. super illud Mar. 3. Venit Iesus à Galilæa ad Io. in Iordanem, &c. Christus tactu mundissime carnis, scilicet &c. Itæ ergo sunt causæ institutionis baptismi Ioannis.

AD Primum argumentum dicendum quod baptisimus Ioan. fuit sacramentum vet. leg. nec obstat quod de eo non fit mentio in vet. leg. quia in nouo testamento quod eodem spiritu conscriptum est, fit mentio de ipso pro tempore quod præcessit prædicationem Christi, quo tempore noua lex primo incepit.

AD secundum patet solutio ex prædictis, quia quantum dicitur baptisimus Ioan. ex causis prius assignatis, Deus tamen fuit causa principalis & primaria institutionis illius baptisimi.

QUESTIO QUARTA.

Utrum baptizati baptisimo Ioan. debuerint rebaptizari baptisimo Christi.

Tho. 3. q. 38. art. 6.

Secundo queritur utrum baptizati baptisimo Ioannis debuerint baptizari postea baptisimo Christi. Et videtur quod non, quia non plus valet baptisimus Christi sic accedenti, quam baptisimus Ioannis deuote accedenti: sed baptisimus Christi sufficit ad salutem sic accedenti cum datione spiritus sancti recedente fictione, ergo & baptisimus Ioannis sufficiebat deuote accedenti cum impositione manus apostolorum in qua dabatur spiritus sanctus.

Item omnis Christi actio nostra est instructio, sed Christus baptizatus baptisimo Ioannis non fuit postea baptizatus alio baptisimo, ergo similiter ceteri baptisimo Ioannis baptizati non debuerint alio baptisimo baptizari.

IN Contrarium est quod dicit ipsemet Ioannes Baptista: Ego baptizo vos in aqua in penitentiam, ipse baptizabit vos in spiritu sancto, ut habetur Mat. 3. in quo innuit ipse Ioannes quod baptizati ab ipso erant baptizandi a Christo.

RESPONSIO. Circa questionem istam sunt duo videnda. Primum est utrum baptisimus Ioan. conferret gratiam. Secundum est supposito quod non, an baptizati baptisimo Ioan. deberent postea baptizari baptisimo Christi.

Quantum ad primum tenetur communiter quod baptisimus Ioan. non conferbat gratiam. Quod probatur auctoritate sacre scripture, & ex determinatione ecclesie & probabilis ratione. Auctoritas sacre scripture habetur Mat. 3. ubi dicit Ioan. sicut iam allegatum est: Ego baptizo vos in aqua, ipse baptizabit vos in spiritu sancto, & Act. 1. dicit Christus, Ioan. quidem baptizauit aqua, vos autem baptizabimini spiritu sancto post multos hos dies. Ex quo arguitur quod gratia per quam est remissio peccatorum non datur nisi per spiritum sanctum, sed baptisimus Ioan. erat in aqua & non in spiritu sancto, ut patet ex differentia que ponitur inter ipsum & baptisimum Christi, ergo baptisimus Ioan. non conferbat gratiam. Sed si quis diligenter aduertat sensum scripture, prædictæ autoritates non loquuntur de baptisimo Christi qui erat in aqua cum determinata forma verborum, sed loquuntur de missione spiritus sancti facta in specie ignis in die Pentecostes que dicitur baptisimus, quia per spiritum sanctum abluitur immunditia quarumcumque sordium spiritualium. Et hoc idem patet auctoritate Act. Apost. que de hoc specialiter loquitur, dictum etiam Ioan. 3. ad idem refertur, quod pater, quia cum dixisset, baptizabit vos spiritu sancto, addidit & igni. Ex quo patet quod autoritates illæ sunt extra sensum suum adductæ: nihilominus quantum pertinent ad propositum satis concluditur ex parte auctoritatis, quia utraq; tantummodo dicit quod Ioan. baptizabat aqua, per solam autem aquam non conferret gratiam, nec fit remissio peccatorum. Idem patet ex determinatione ecclesie, que habetur de conse. di. 4. Non regenerabantur. Et est Aug. & sumitur de Enchiridio ubi expresse dicitur, quod non regenerabatur vel renascebatur qui baptizabatur baptisimo Ioannis, per gratiam autem renascebat in spirituali vita, quare &c. Est etiam ad hoc probabilis ratio, quod sacramenta non efficiunt nisi id ad quod instituta sunt, sed baptisimus Ioan. non fuit institutus nisi ad præfigurandum baptisimum Christi, & præparandum homines ad ipsum, & ad disponendum materiam pro baptisimo Christi, ut fuit dictum prius, & ipse Io. testatur Io. 1. dicens: Ego vox clamantis in deserto, dirigite viam Domini: sicut dicit Esa. proph. & Mar. 1. Vox clamantis in deserto parate viam domini, ergo baptisimus eius non conferbat gratiam, sed solum ad baptisimum Christi disponebat.

Questio IIII.

Quantum ad secundum dicendum est, quod opinio Magistri fuit, ut patet in litera, quod recipiens baptisimum Ioan. si in eo spem poneret non reterens ipsum ad baptisimum Christi, aut non habens perfectam fidem trinitatis, ut illi qui dixerunt Act. 19. neque si spiritus sanctus est audiuimus, tales erant baptizandi. Illi vero qui non fitebantur in baptisimo Ioan. sed referebant ipsum ad Christum, & habebat perfectam fidem trinitatis, non erant rebaptizandi, sed sufficiebat impositio manuum apostolorum per quam recipiebant spiritum sanctum, ita quod ex baptisimo Ioan. præcepto & gratia Christi per manuum impositionem subsequuta fiebat vnum perfectum sacramentum, quod non erat iterandum.

Sed istud non videtur verum quantum ad secundam partem: quia sacramenta noue legis habent efficaciam ex opere operato. Et ideo spes & deuotio suscipientis non facit sacramentum, nisi concurrat illa que sunt de necessitate sacramenti, & contrario absque deuotione persone recipientis recipitur verum sacramentum si concurrat illa que sunt de necessitate sacramenti. Unde in deuotus recipit baptisimum, licet nihil speret utilitatis de baptisimo, si tamen intendat recipere quod ecclesia intendit conferre, & quantumcumque aliquis sit deuotus ad baptisimum, tamen non recipit sacramentum baptisimi, nisi fiant circa eum que sunt de necessitate sacramenti. propter quod cum baptisimus Ioan. ex se non esset sacramentum noue legis, spes & deuotio suscipientis, non potuit facere quod reciperet verum sacramentum baptisimi. Erant ergo omnes tales baptizandi baptisimo Christi. Cum baptisimus sit sacramentum necessitatis, sicut patet Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto. Ad idem est auctoritas beati Augustini super Ioanem ubi dicit sic (& habetur de conse. distin. 4. Aliud est) per verba que sunt magis ad propositum, baptizatus Iudas, & est baptizatus: baptizatus Ioannes, & non est baptizatus, quia baptisimus Christi quo baptizauit Iudas (licet malus) fuit sacramentum noue legis: baptisimus vero quo baptizauit Ioannes (licet bonus) fuit solum præparatorius ad baptisimum Christi.

Ad Primum arg. dicendum, quod baptisimus Ioan. plus valet deuote suscipienti per modum meriti: sed baptisimus Christi plus valet sic suscipienti per modum sacramenti.

Ad secundum dicendum quod actio Christi non est semper nostra instructio ut similiter faciamus: neque enim ex miraculis eius instrumur ad miracula facienda. Est tamen instructio nostra quoad aliqua, & sic instrumur de baptisimo Christi quo baptizatus est a Io. de humilitate Christi qui voluit a minori baptizari, & de virtute quam tunc contulit aquis, quod autem non fuit baptizatus baptisimo alio causa est, quia sicut nullus generatur a seipso in esse nature, sic nullus regeneratur a seipso in esse gratie. Cum ergo baptisimus sit spiritualis regeneratio, Christus non debuit baptizari suo proprio baptisimo, quod non habet locum in nobis, sed potius oppositum.

Sententia huius distinctionis. III. in generali & speciali.

Post hoc videndum est. Superius determinauit Magister de quibusdam præambulis ad sacramenta noue legis. Hic prosequitur de eis. Et quia numerus & ordo sacramentorum prius expositus est. Ideo ista pars diuiditur absque alio artificio in septem partes secundum numerum septem sacramentorum. In prima determinat de baptisimo. In secunda de confirmatione dist. 7. ubi, nunc de sacramento confirmationis. In tertia de sacramento eucharistie dist. 8. ubi, nunc post sacramentum baptisimi. In quarta de sacramento penitentie dist. 4. ubi, post hoc de penitentia agendum est. In quinta de sacramento extreme vnctionis dist. 23. ubi, præter præmissa est aliud sacramentum. In sexta de sacramento ordinis dist. 24. ubi, nunc ad considerationem sacre ordinationis. In septima agit de matrimonio distinct. 26. cum alia sacramenta. Prima diuiditur in tres. Primo determinat de baptisimo secundum